

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИДАКТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ**

з дисципліни

***РЕКРЕАЦІЙНІ КОМПЛЕКСИ СВІТУ
(В ТОМУ ЧИСЛІ ТУРРЕСУРСИ УКРАЇНИ)***

*(для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»)*

Харків
ХНАМГ
2012

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з дидактичним забезпеченням з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: М. М. Поколодна, І. Л. Полчанінова. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 42 с.

Укладачі: доц., к. г. н. М. М. Поколодна,
ас. І. Л. Полчанінова

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства,
протокол № 1 від 26.08.2010 р.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Мета та завдання вивчення дисципліни	4
2. Загальні методичні рекомендації	4
3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	5
4. Методичні рекомендації до опрацювання лекційного матеріалу	7
5. Методичні рекомендації на підготовку до семінарських та практичних занять	17
6. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи студентів	23
7. Методичні рекомендації до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (контрольної роботи)	25
Список рекомендованих основних навчальних джерел	27
Дидактичні матеріали	28

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)» є формування знань і навичок аналізу потенціалу рекреаційних комплексів світу та отримання практичних вмінь методів оцінки механізмів їх ефективного функціонування для формування програм підприємства.

Задачі вивчення дисципліни:

- вивчити теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів як складових господарського комплексу;
- з'ясувати рівні, структуру та фактори формування рекреаційних потреб;
- проаналізувати поняття, склад та структуру рекреаційно-ресурсного потенціалу;
- вивчити теоретичні основи, основні схеми та характеристики рекреаційних районів світу та України;
- ознайомитись із основами рекреаційного природокористування.

Предметом вивчення в дисципліні є територіальні рекреаційні комплекси як специфічні частини системи суспільних відносин, що становлять основу соціальної політики, спрямованої на відтворення здоров'я людини, і включають підприємства й заклади відпочинку, курорти, туристські організації тощо.

2. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)» є вибірковою дисципліною циклу природничо-наукової та фундаментальної підготовки бакалавра галузі знань 1401 «Сфера обслуговування» напряму підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа».

Дисципліна «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)» вивчає процес формування та закономірності розвитку рекреаційної інфраструктури у світі, її види, форми та особливості по окремих регіонах та країнах, взаємодію з іншими сферами суспільного життя і господарства.

У ході вивчення дисципліни студенти повинні **знати**:

- основні елементи, теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів як складових господарського комплексу;

- рівні, структуру та фактори формування рекреаційних потреб;
- поняття рекреаційно-ресурсного потенціалу та його складові;
- теоретичні основи та основні схеми рекреаційного районування світу та України;
- особливості рекреаційних районів світу та України;
- основи рекреаційного природокористування.

Вміти:

- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал територій щодо здійснення різноманітних видів рекреаційної діяльності;
- проектувати найбільш ефективне використання рекреаційно-ресурсного потенціалу регіону, виходячи з його структури та наявних рекреаційних потреб;
- виявляти проблеми розвитку рекреаційних комплексів та розробляти проекти їх вирішення на основі знань про основні тенденції розвитку, рекреаційні потоки та принципи рекреаційного природокористування;
- давати розгорнуту характеристику рекреаційних районів світу та України.

Тематичний план навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» складається з одного модуля, який логічно пов'язує два змістових модулі за змістом та взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні, практичні (семінарські) заняття, контрольна робота, самостійна робота студента, контрольні заходи. Усі види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

Форма підсумкового контролю – залік.

3. РОЗПОДІЛ ЧАСУ ЗА МОДУЛЯМИ І ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ФОРМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» наводиться в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Рекреаційні комплекси світу	2,5/90	24	24	-	42
ЗМ 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів	1,0/36	12	12	-	12
ЗМ 1.2. Рекреаційне районування світу та України	1,5/54	12	12	-	30

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)» наводиться в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів заочної форми навчання з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)»

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., пр.	Лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Рекреаційні комплекси світу	3,0/108	8	10	-	90
ЗМ 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів	1,5/54	4	4	-	46
ЗМ 1.2. Рекреаційне районування світу та України	1,5/54	4	6	-	44

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОПРАЦЮВАННЯ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

ЗМ 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів

Тема 1. *Об'єкт, предмет, задачі вивчення та основні поняття дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)»*

1.1. Об'єкт, предмет, задачі дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)»

1.2. Основні поняття дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)»: рекреація та її соціально-економічне значення; функції рекреації, сутність поняття «вільний час» як необхідної умови здійснення рекреаційної діяльності; поняття «рекреаційна територія» та їх види; співвідношення понять «рекреаційна освоєність» і «рекреаційне освоєння» території.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Об'єкт, предмет, задачі дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)».

2. Рекреація як система уявлень про діяльність людей у вільний час і простір, у якому вона відбувається.

3. Сутність поняття «вільний час».

4. Сутність поняття «відпочинок» у рекреаційній географії.

5. Еволюція поняття «туризм».

6. Охарактеризуйте співвідношення понять «рекреаційна освоєність» і «рекреаційне освоєння території».

Рекомендовані джерела: (1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 13).

Тема 2. *Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристське обслуговування як складова господарського комплексу*

2.1. Поняття рекреаційної діяльності. Три основні форми рекреаційної діяльності: відпочинок, лікування, туризм. Їх співвідношення і

взаємозалежність. Поняття «відпочинок», його визначення й види. Статистичне визначення поняття «турист».

2.2. Класифікація рекреаційної діяльності за: територіальною ознакою, тривалістю, правовим статусом, метою (ціллю, мотивацією), сезонністю, способом пересування, віком, кількістю учасників, формою організації, транспортними засобами.

2.3. Особливості надання рекреаційно-туристських послуг.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Туризм, лікування і відпочинок як основні форми рекреації.
2. Дайте визначення поняттю «туризм» з економічної, статистичної, правової, соціальної точок зору.
3. Прослідкуйте в навчальній та науковій літературі, нормативних документах еволюцію поняття «туризм».
4. Поясніть чому лікування відокремлюють як самостійну функцію рекреації.
5. Дайте розгорнуте визначення поняттю «відпочинок».
6. Охарактеризуйте комплекс факторів, які впливають на розвиток рекреаційної діяльності.
7. Перелічіть та дайте пояснення основним функціям рекреації.
8. Назвіть класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності. У чому вони збігаються, а в чому різняться від класифікаційних ознак туризму?
9. Перелічіть та поясніть особливості надання рекреаційно-туристських послуг.

Рекомендовані джерела: (1, 2, 5, 6, 7, 8,).

Тема 3. Рекреаційні потреби: фактори формування, рівні, взаємозв'язок

3.1. Сутність рекреаційних потреб, їх диференціація і взаємодія. Чинники формування рекреаційних потреб.

3.2. Методи дослідження рекреаційних потреб.

3.3. Сутність і характеристика рекреаційного попиту.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть основні фактори, які впливають на формування рекреаційних потреб.

2. Охарактеризуйте співвідношення і взаємозалежність індивідуальних, групових і суспільних рекреаційних потреб.

3. Дайте характеристику мотивів, що формують рекреаційну діяльність.

4. Які методи використовуються для дослідження рекреаційних потреб?

5. Дайте визначення рекреаційного попиту. Якими законами він регулюється?

6. Перелічіть сучасні тенденції попиту на рекреаційні послуги.

Рекомендовані джерела: (2, 5, 6, 8, 9, 13).

Тема 4. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад та структура

4.1. Поняття «рекреаційно-ресурсний потенціал». Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу.

4.2. Класифікація і склад рекреаційних ресурсів: генетичний та ситуативний підходи до визначення рекреаційних ресурсів.

4.3. Природні рекреаційні ресурси. Рекреаційні ресурси природного походження: кліматичні, гідрологічні, геоморфологічні, біологічні, об'єкти природно-заповідного фонду. Методи оцінки природних рекреаційних ресурсів. Особливості розміщення і використання у світі та Україні.

4.4. Історико-культурні рекреаційні ресурси. Види історико-культурних рекреаційних ресурсів: архітектурно-містобудівні, археологічні, соціально-демографічні, подієві, етнографічні. Методи оцінки історико-культурних рекреаційних ресурсів. Особливості розміщення і використання у світі та Україні.

4.5. Інфраструктурні рекреаційні ресурси. Формування рекреаційної інфраструктури. Аналіз інфраструктурних рекреаційних ресурсів у світі й на Україні.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть підходи та відповідні визначення поняття «рекреаційно-ресурсний потенціал».

2. Поясніть співвідношення понять «рекреаційні ресурси» та «умови рекреаційної діяльності».

3. Які є види класифікацій рекреаційних ресурсів? На які групи поділяються рекреаційні ресурси в кожній із них?

4. Що таке оцінка рекреаційних ресурсів? Із яких позицій вона проводиться? Наведіть приклади суб'єктів і відповідних їм об'єктів оцінювання.
5. Назвіть основні типи оцінки рекреаційних ресурсів. Дайте їм коротку характеристику.
6. Дайте визначення поняття «природні рекреаційні ресурси» та накресліть схему їх класифікації.
7. Охарактеризуйте роль клімату в організації рекреаційної діяльності.
8. Які ресурси належать до групи природних лікувальних ресурсів? Назвіть відомі кліматичні курорти України та світу.
9. Назвіть основні бальнеологічні групи мінеральних вод. На яких бальнеологічних курортах України та світу вони використовуються?
10. Дайте визначення природних лікувальних грязей. На яких курортах в Україні та світі вони використовуються?
11. Яку роль відіграють водні рекреаційні ресурси в організації рекреаційної діяльності? Які водні рекреаційні ресурси є в Україні й у світі?
12. Яку роль відіграє рельєф в організації рекреаційної діяльності?
13. Які складові включають біологічні рекреаційні ресурси?
14. Перелічіть категорії об'єктів природно-заповідного фонду, які можуть бути використані з метою організації рекреаційної діяльності.
15. Дайте визначення поняттю «історико-культурні рекреаційні ресурси» та накресліть схему класифікації історико-культурних рекреаційних ресурсів.
16. Дайте характеристику розповсюдження історико-культурних ресурсів по території України. Назвіть крупні історико-культурні туристські центри.
17. Назвіть найкрупніші історико-культурні центри світу.
18. Перелічіть підприємства, заклади та організації, які належать до соціально-економічних рекреаційних ресурсів.

Рекомендовані джерела: (1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 13).

Тема 5. Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів

5.1. Територіальна рекреаційна система (ТРС) та територіальний рекреаційний комплекс (ТРК) як основа функціонування рекреаційного господарства на певній території. Визначення, схема, властивості, типологія ТРК і ТРС.

5.2. Наукові категорії розвитку й розміщення рекреації та туризму. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів.

5.3. Типологія рекреаційних занять. Цикли рекреаційної діяльності.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Дайте визначення поняття ТРС та ТРК. Яке між ними співвідношення?
2. Намалюйте структурну схему ТРС.
3. Охарактеризуйте місце, роль, взаємозв'язок із іншими підсистемами кожного з блоків ТРС.
4. Назвіть та коротко схарактеризуйте властивості ТРС та ТРК.
5. Назвіть види ТРС відповідно до функцій рекреаційної діяльності. Дайте їм коротку характеристику.
6. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів.
7. Що таке елементарні рекреаційні заняття? Які їх основні характеристики?
8. Що таке тип рекреаційної діяльності? Наведіть декілька прикладів.
9. Дайте визначення поняттю «цикл рекреаційної діяльності». Який практичний сенс має визначення і дотримання циклів рекреаційної діяльності?
10. Які основні тенденції притаманні сучасному етапу розвитку рекреаційної діяльності?
11. Як співвідносяться тривалість і територіальний характер рекреаційної діяльності.

Рекомендовані джерела: (2, 5, 6).

Тема 6. Рекреаційне природокористування й охорона природи

6.1. Сутність і функціональна модель рекреаційного природокористування.

6.2. Охорона природи як одна з функцій рекреаційного природокористування. Рекреаційний вплив на природні комплекси. Інструменти охорони природи в системі природокористування.

6.3. Рекреаційна дигресія. Поняття рекреаційної дигресії. Визначення стадій рекреаційної дигресії. Інструменти регулювання чисельності відпочиваючих. Рекреаційне зонування території.

6.4. Рекреаційне навантаження. Поняття рекреаційного навантаження та рекреаційна ємність території. Методичні підходи до визначення навантажень на рекреаційні території.

6.5. Платне природокористування як інструмент охорони природи в системі рекреаційного природокористування.

6.6. Основні напрями природоохоронної діяльності в процесі рекреаційного використання ресурсів на сучасному етапі.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. У чому виявляється вплив рекреаційної діяльності на природне середовище?
2. Дайте визначення поняттю «рекреаційне природокористування».
3. Які специфічні особливості притаманні рекреаційному природокористуванню?
4. Накресліть схему функціональної моделі рекреаційного природокористування.
5. Охарактеризуйте взаємозв'язки між елементами моделі рекреаційного природокористування. У чому полягають відмінності даної моделі від моделі ТРС?
6. Охарактеризуйте три основні функції рекреаційного природокористування.
7. Сутність поняття «рекреаційна дигресія», її стадії.
8. Який зміст поняття «рекреаційне навантаження», якими методами воно вимірюється?
9. У чому полягають економічні інструменти охорони природи?

Рекомендовані джерела: (5, 6, 13).

ЗМ 1.2. Рекреаційне районування світу та України

Тема 7. Теоретичні основи рекреаційного районування

7.1. Основні принципи і головні аспекти рекреаційного районування. Сутність поняття «районування». Економічний, екологічний, соціальний, географічний аспекти рекреаційного районування. Принципи рекреаційного районування: генетичний, соціально-економічний, єдності з адміністративно-територіальним поділом території.

7.2. Умови й фактори рекреаційного районоутворення. Умови рекреаційного районоутворення – загальні особливості природного й соціально-економічного середовища, за яких відбувається формування й функціонування туристських районів. Перелік факторів рекреаційного районоутворення.

7.3. Визначення рекреаційного району. Поняття рекреаційного району. Основні ознаки й структура характеристики рекреаційного району.

7.4. Таксономічні одиниці районування. Варіанти таксономічних одиниць рекреаційного районування, їх визначення.

7.5. Рекреаційне районування світу.

7.6. Загальна характеристика обсягів і тенденцій світового рекреаційного процесу.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте сутність і задачі рекреаційного районування.
2. Яка різниця між умовами і факторами рекреаційного районування?
3. Перелічіть основні фактори рекреаційного районування.
4. Назвіть основні ознаки рекреаційних районів.
5. Які Вам відомі таксономічні одиниці рекреаційного районування? Поясніть, чому при світовому рекреаційному районуванні головною одиницею виступає держава.
6. На які рекреаційно-туристські регіони і субрегіони поділяється територія світу за районуванням UNWTO?

Рекомендовані джерела: (1, 4, 8, 9, 10, 11,12,13,14).

Тема 8. Європа – провідний рекреаційний регіон світу

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів в регіоні Європа.
2. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів у Європі.
3. Дайте загальну характеристику природних рекреаційних ресурсів Європи.
4. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів Європи.
5. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Європи?
6. Дайте коротку характеристику розвитку рекреаційних комплексів у субрегіонах Європи.

Рекомендовані джерела: (2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14).

Тема 9. Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів у регіоні Америка.
2. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів у Америці.
3. Дайте загальну характеристику природних рекреаційних ресурсів Америки.
4. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних

ресурсів Америки.

5. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Америки?

6. Дайте коротку характеристику розвитку рекреаційних комплексів у субрегіонах Америки.

Рекомендовані джерела: (2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14).

Тема 10. Рекреаційні комплекси Африки

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів у регіоні Африка.

2. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів у Африці.

3. Дайте загальну характеристику природних рекреаційних ресурсів Африки.

4. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів Африки.

5. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Африки?

6. Дайте коротку характеристику розвитку рекреаційних комплексів у субрегіонах Африки.

Рекомендовані джерела: (2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14).

Тема 11. Формування і розвиток рекреаційних комплексів і центрів туризму в Азії, Австралії і Океанії та на Близькому Сході

Рекреаційні ресурси. Характер рекреаційної спеціалізації. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків. Крупні рекреаційні центри.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів, та фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів у Азії.

2. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів, та фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів у Австралії та Океанії.

3. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів, та фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів на Близькому Сході.

4. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Азії.

5. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Австралії та Океанії.

6. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Близького Сходу.

7. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Азії, Близького Сходу, Австралії та Океанії?

Рекомендовані джерела: (2, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 14).

Тема 12. Рекреаційне районування України

Варіанти рекреаційного районування. Характеристика рекреаційних районів України. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

Запитання і завдання для самоперевірки:

1. Поясніть наявність значної кількості варіантів класифікації туристських територій України.

2. Назвіть дослідників, які працювали над проблематикою туристсько-рекреаційного районування в Україні.

3. Сформулюйте практичний та науковий зміст виділення туристських територій.

4. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Криму.

5. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Чорноморсько-Азовського туристського району.

6. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Карпат.

7. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Поліссько-Подільського туристського району.

8. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Центрального туристського району.

9. Дайте загальну характеристику туристським ресурсам Східного туристського району.

Рекомендовані джерела: (3, 7, 8, 13).

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ НА ПІДГОТОВКУ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття – форма навчального заняття, спрямована на закріплення студентами теоретичних знань, отриманих на лекціях та під час самостійного вивчення матеріалу дисципліни.

Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямованого на формування вмінь та навичок виконання певних видів роботи, зокрема опанування методикою вивчення та характеристики рекреаційних районів світу.

За кожною темою дисципліни проводяться семінарські або практичні заняття (табл. 5.1), на яких організовується обговорення зі студентами питань за темами, визначеними робочою навчальною програмою, формуються вміння та навички застосування окремих положень навчальної дисципліни шляхом індивідуального та групового виконання відповідно сформованих завдань. Проведення практичних і семінарських занять базується на попередньо підготовленому матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх студентами на занятті. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом під час практичних і семінарських занять, враховуються при виставленні поточної оцінки за змістовими модулями з навчальної дисципліни «Рекреаційні

комплекси світу (в тому числі турресурси України)».

Таблиця 5.1

План проведення практичних (семінарських) занять із дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» для денної і заочної форм навчання

Зміст	Кількість годин	
	Денне навчання	Заочне навчання
1	2	3
Модуль 1. Рекреаційні комплекси світу	24	10
ЗМ 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів	12	4
Семінарське заняття за темою 1: Фактори розвитку рекреаційної діяльності	2	-
Практичне заняття за темою 2: Рекреаційна діяльність, її класифікація	2	-
Практичне заняття за темою 4: Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів	2	1
Практичне заняття за темою 4: Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: розробка класифікації рекреаційних ресурсів	2	1
Практичне заняття за темою 5: Розробка циклів рекреаційної діяльності	2	1
Семінарське заняття за темою 6: Рекреаційне природокористування й охорона природи	2	1
ЗМ 1.2 Рекреаційне районування світу та України	12	6
Практичне заняття за темою 7: Рекреаційне районування світу	2	1
Практичне заняття за темою 7: Рекреаційне районування: загальна характеристика обсягів і тенденцій світового рекреаційного процесу	2	1
Практичне заняття за темою 8: Європа – провідний рекреаційний регіон світу	2	1
Практичне заняття за темою 9: Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону	2	1
Практичне заняття за темами 10-11: Характеристика Азіатського та Близькосхідного рекреаційних регіонів світу	2	1
Практичне заняття за темою 12: Характеристика рекреаційно-ресурсного потенціалу України	2	1

ЗМ 1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів

Семінарське заняття за темою 1. *Фактори розвитку рекреаційної діяльності*

Питання для обговорення:

1. Політичні фактори: політична стабільність у світі; об'єднання держав у союзи й блоки; діяльність міжнародних організацій.
2. Економічні фактори: надходження до національного бюджету; створення нових робочих місць; розвиток окремих галузей виробництва; ефект мультиплікатора; вирівнююча функція для недостатньо розвинених регіонів.
3. Соціально-психологічні фактори.
4. Демографічні фактори.
5. Науково-технічний прогрес.
6. Фактор наявності рекреаційно-туристських ресурсів.

Практичне заняття за темою 2. *Рекреаційна діяльність, її класифікація*

Завдання:

7. На основі виконаного завдання самостійної роботи розробити класифікацію рекреаційної діяльності за видами, представити її в наочному вигляді як структурну схему, таблицю або малюнок;
8. На основі виконаного завдання самостійної роботи зробити доповідь про один із видів рекреаційної діяльності в залежності від мотиву її здійснення.

Практичне заняття за темою 3. *Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів*

Завдання: для порівняння сутності й визначення рекреаційних ресурсів на основі виконаного завдання самостійної роботи та методичних матеріалів за даною темою скласти матрицю ознак і складу рекреаційних ресурсів (табл. Д 1), проаналізувати її, подати, на основі розглянутих визначень і виявлених закономірностей, власне визначення рекреаційних ресурсів і обґрунтувати його.

Практичне заняття за темою 4. Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: розробка класифікації рекреаційних ресурсів

Завдання:

1. На основі матриці (табл. Д 2) провести аналіз і визначити, які класифікації рекреаційних ресурсів використовуються різними авторами.
2. Запропонувати власну класифікацію та зобразити її у вигляді схеми.
3. Презентація та обговорення результатів роботи підгруп.
4. Підведення підсумків та розробка спільної класифікації рекреаційних ресурсів.

Практичне заняття за темою 5. Розробка циклів рекреаційної діяльності

Завдання: на основі лекційного матеріалу розробити: активно-оздоровчий (14 днів); комерційно-діловий (4 дні); лікувально-курортний (21 день); культурно-історичний (екскурсійний) (7 днів); мисливсько-рибальський (5 днів); паломницький (7 днів); приморський (14 днів); спортивний (9 днів) цикли рекреаційної діяльності.

1. Студенти розподіляються на робочі групи.
2. Кожна група обирає для розробки один із циклів рекреаційної діяльності.
3. У кожному з циклів за допомогою викладача студенти виділяють можливі типи рекреаційної діяльності та складають схему відповідного рекреаційного циклу з розподілом по днях (см. рис. Д. 1).
4. Для кожного з типів рекреаційної діяльності розробляється відповідний добовий цикл рекреаційної діяльності (см. рис. Д.1).
5. Після закінчення роботи в групах кожна група презентує результати своєї роботи, інші студенти задають питання та подають свої зауваження.

Семінарське заняття за темою 6. Рекреаційне природокористування й охорона природи

Питання для обговорення:

1. Позитивний вплив розвитку рекреаційної діяльності на природне середовище.
2. Негативний вплив розвитку рекреаційної діяльності на природне середовище.
3. Шляхи, методи визначення впливу рекреаційної діяльності на природне середовище.

4. Види навантажень на природні комплекси.
5. Диференціація рекреаційного навантаження в залежності від типу природного комплексу та типу організації рекреаційної діяльності.
6. Території та об'єкти ПЗФ, які мають рекреаційне призначення.
7. Стан рекреаційних ресурсів в Україні.

ЗМ 1.2 Рекреаційне районування

Практичне заняття за темою 7. Рекреаційне районування

Завдання:

1. На контурній карті світу на основі таблиці Д 3 (дидактичні матеріали) позначити:

- межі й назви рекреаційних районів;
- межі й назви підрайонів;
- основні країни – рекреаційні центри районів.

2. Зробити опис складеної карти.

Практичне заняття за темою 7.1 Рекреаційне районування. Загальна характеристика обсягів світового рекреаційного процесу

Завдання:

1. Використовуючи дані табл. Д 4 (дидактичні матеріали), провести аналіз міжнародних туристських прибуттів у туристських регіонах та субрегіонах світу, звертаючи увагу на основні тенденції змін, показники частки ринку та середньорічний приріст показників.

2. Використовуючи дані табл. Д 5 (дидактичні матеріали), провести аналіз міжнародних туристських надходжень (доходів) у туристських регіонах та субрегіонах світу, звертаючи увагу на основні тенденції змін, показники частки надходжень та доходів на одне прибуття.

Аналіз слід виконувати в такій послідовності:

- загальносвітові тенденції;
- аналіз окремих макрорегіонів, їх порівняння, виявлення лідерів і аутсайдерів;
- аналіз відповідних показників по субрегіонах всередині кожного макрорегіону.

Усі виявлені тенденції слід обов'язково пояснювати з урахуванням

основних факторів, які впливали на туризм за аналізований період.

3. Використовуючи дані табл. Д 6 (дидактичні матеріали) здійснити аналіз держав – світових лідерів із прийому іноземних туристів.

4. Використовуючи дані табл. Д 7 (дидактичні матеріали) здійснити аналіз держав – світових лідерів із доходів від міжнародного туризму.

В аналізі здійснити виявлення частки цих держав у загальносвітових показниках та проаналізувати географію розміщення по туристських регіонах і субрегіонах.

5. Здійснити порівняльний аналіз рейтингів держав за доходами і кількістю прибуттів, зробити висновки.

Практичне заняття за темою 8. Європа – провідний рекреаційний регіон світу

Завдання: за рекомендованим планом скласти характеристику та зробити доповідь на тему «Характеристика розвитку рекреаційних комплексів відповідного субрегіону»:

1. Північноєвропейського рекреаційного регіону.
2. Південноєвропейського рекреаційного регіону.
3. Західноєвропейського рекреаційного регіону.
4. Східного і Центральноєвропейського рекреаційного регіону.

Рекомендований план характеристики рекреаційного регіону наведений у дидактичних матеріалах.

Практичне заняття за темою 9. Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону

Завдання: за рекомендованим планом скласти характеристику та зробити доповідь на тему «Характеристика розвитку рекреаційних комплексів відповідного субрегіону»:

1. Північноамериканського регіону.
2. Південноамериканського регіону.
3. Центрального Американського регіону.
4. Карибського регіону.

Рекомендований план характеристики рекреаційного регіону наведений в дидактичних матеріалах.

Практичне заняття за темами 10 – 11. *Характеристика рекреаційних регіонів світу*

Завдання: за рекомендованим планом скласти характеристику та зробити доповідь на тему «Характеристика розвитку рекреаційних комплексів відповідного субрегіону»:

1. Південно-східного Азіатського рекреаційного регіону.
2. Південного Азіатського рекреаційного регіону.
3. Північно-східного Азіатського регіону.
4. Австралійсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.
5. Близькосхідного рекреаційного району.
6. Північноафриканського рекреаційного регіону.
7. Південноафриканського рекреаційного регіону.

Рекомендований план характеристики рекреаційного регіону наведений у дидактичних матеріалах.

Практичне заняття за темою 12. *Характеристика рекреаційно-ресурсного потенціалу України*

Завдання:

1. На основі статистичних матеріалів (табл. Д 8 – Д 10 дидактичних матеріалів) оцінити розповсюдження і склад рекреаційних ресурсів по території України за видами:

- природні рекреаційні ресурси;
- історико-культурні рекреаційні ресурси;
- ресурси туристської інфраструктури.

2. Зробити висновок про сформованість рекреаційних комплексів на території держави.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів наведений в табл. 6.1 та 6.2.

Таблиця 6.1. Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів денної форми навчання

Зміст	Кількість годин
1	2
Модуль 1. Рекреаційні комплекси світу	42
ЗМ1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів	12
Підготовка до семінарського заняття за темою 1: Фактори розвитку рекреаційної діяльності	3
Підготовка до практичного заняття за темою 2: Рекреаційна діяльність, її класифікація Завдання: вписати основні класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності та відповідні її різновиди.	3
Підготовка до практичного заняття за темою 4: Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів Завдання: вписати 7–10 визначень поняття «рекреаційні ресурси».	3
Підготовка до семінарського заняття за темою 6. Рекреаційне природокористування й охорона природи	3
ЗМ1.2 Рекреаційне районування світу та України	30
Підготовка до практичного заняття за темою 13: Характеристика рекреаційно-ресурсного потенціалу України	6
Виконання контрольної роботи	24

Таблиця 6.2 Перелік питань та завдань для самостійної роботи студентів заочної форми навчання

Зміст	Кількість годин
1	2
Модуль 1. Рекреаційні комплекси світу	90
ЗМ1.1 Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів	46
Тема 1: Фактори розвитку рекреаційної діяльності 1. Політичні фактори: політична стабільність у світі; об'єднання держав у союзи й блоки; діяльність міжнародних організацій. 2. Економічні фактори: надходження до національного бюджету; створення нових робочих місць; розвиток окремих галузей виробництва; ефект мультиплікатора. Вирівнююча функція для недостатньо розвинених регіонів. 3. Соціально-психологічні фактори. 4. Демографічні фактори. 5. Науково-технічний прогрес. 6. Фактор наявності рекреаційно-туристських ресурсів.	6
Тема 2. Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристське обслуговування як складова господарського комплексу 1. Особливості надання рекреаційно-туристських послуг	4
Тема 3. Рекреаційні потреби: фактори формування, рівні, взаємозв'язок 1. Сутність і характеристика рекреаційного попиту	4

1	2
Тема 4. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад та структура 1. Склад об'єктів природно-заповідного фонду та їх використання для розвитку рекреаційної діяльності. 2. Бальна оцінка рекреаційних ресурсів. 3. Економічна оцінка рекреаційних ресурсів. 4. Методи оцінки кліматичних рекреаційних ресурсів. 5. Технологічний тип оцінки рекреаційних ресурсів. 6. Методи оцінки привабливості пейзажного розмаїття з метою рекреації. 7. Роль елементів культури у формуванні рекреаційної привабливості території. 8. Методи оцінки історико-культурних рекреаційних ресурсів	6
Тема 5. Теоретичні основи формування та функціонування рекреаційних комплексів 1. Типологія рекреаційних занять. 2. Цикли рекреаційної діяльності	6
Тема 6. Рекреаційне природокористування й охорона природи 1. Рекреаційна дигресія. 2. Рекреаційне навантаження. 3. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування	6
Підготовка до практичного заняття за темою 4. Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів Завдання: виписати 7–10 визначень поняття «рекреаційні ресурси»	6
Підготовка до семінарського заняття за темою 6. Рекреаційне природокористування й охорона природи	8
ЗМ 1.2 Рекреаційне районування світу та України	44
Тема 7. Теоретичні основи рекреаційного районування 1. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. 2. Варіанти міжнародного рекреаційного районування	4
Тема 12. Рекреаційне районування України 1. Варіанти рекреаційного районування. 2. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України	4
Підготовка до практичного заняття за темою 12. Характеристика рекреаційно-ресурсного потенціалу України	4
Виконання контрольної роботи	32

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ (КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ)

Програмою дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)» передбачено виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ):

- для студентів денної форми навчання – контрольна робота;
- для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

Виконання контрольної роботи необхідно для систематизації, закріплення теоретичних знань і отримання практичних навичок з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)». Так само ІНДЗ дозволяє студентам отримати необхідні навички при вирішенні конкретних завдань із характеристики рекреаційно-ресурсного потенціалу, розвитку навичок самостійної роботи й оволодіння методикою аналізу рекреаційного потенціалу території.

При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, уміння щодо аналізу й синтезу інформаційних матеріалів за темою.

ІНДЗ виконується студентами самостійно протягом вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу та оприлюдненням результатів під час проведення практичних занять із дисципліни за темами 8–11.

У результаті виконання індивідуального завдання студент **повинен:**

1. Підготувати і належними чином оформити ІНДЗ на задану тематику.
2. Зробити доповідь на підсумковому практичному занятті.

Обсяг у годинах – 24 години, включених до самостійної роботи, для денної форми навчання і 32 години для заочної форми навчання.

Контрольна робота оформлюється в такому порядку:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Основний текст.
4. Список використаних інформаційних джерел.

Обов'язкові:

- нумерація сторінок (верхній правий кут, враховуючи титульний аркуш);
- зміст зі вказівкою сторінок;
- назви підрозділів виділяти жирним шрифтом, набирати їх великими літерами;

Мова написання – українська.

Комп'ютерний набір: шрифт 14, інтервал 1,5.

Роботу необхідно зброшурувати (папка-швидкозшивач).

Загальний обсяг роботи становить 15–20 стор. План наведено у дидактичних матеріалах.

Тематика індивідуальних завдань із дисципліни:

1. Характеристика Північноєвропейського рекреаційного регіону.
2. Характеристика Південноєвропейського рекреаційного регіону.
3. Характеристика Західноєвропейського рекреаційного регіону.
4. Характеристика Східного і Центральноєвропейського рекреаційного регіону.
5. Характеристика Північноамериканського рекреаційного регіону.
6. Характеристика Центральноамериканського рекреаційного регіону.
7. Характеристика Південноамериканського рекреаційного регіону.
8. Характеристика Карибського рекреаційного регіону.
9. Характеристика Австралійсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.
10. Характеристика Північно-Східного Азіатського рекреаційного регіону.
11. Характеристика Південно-Східного Азіатського рекреаційного регіону.
12. Характеристика Південноазіатського рекреаційного регіону.
13. Характеристика Північноафриканського рекреаційного регіону.
14. Характеристика Південноафриканського рекреаційного регіону.
15. Характеристика Західноафриканського рекреаційного регіону.
16. Характеристика Східноафриканського рекреаційного регіону.
17. Характеристика Російського рекреаційного регіону.
18. Характеристика Близькосхідного рекреаційного регіону.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії / О. О. Бейдик. – К. : «Палітра», 1997. – 130 с.
2. Ващенко Н. П. Рекреаційні комплекси світу: опорний конспект / Н. П. Ващенко. – К. : КНТЕУ, 2004. – 202 с.
3. Воскресенский В. Ю. Международный туризм: учебное пособие / В. Ю. Воскресенский. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 198 с.
4. Истомин В. И. Страны мира: справочник туроператора и туриста / В. И. Истомин, Б. Т. Лагутенко. – М. : Советский спорт, 2000. – 224 с.

5. Кусков А. С. Рекреационная география: учебно-методический комплекс / А. С. Кусков, В. Л. Голубева, Т. Н. Одинцова. – Саратов : изд-во Саратовского государственного технического университета, 2005. – 504 с.
6. Лукьянова Л. Г. Рекреационные комплексы: учеб. пособие / Л. Г. Лукьянова, В. И. Цыбух; под общ. ред. В. К. Федорченко. – К. : Вища шк., 2004. – 346 с.
7. Масляк П. О. Рекреационна географія: навч. посіб. / П. О. Масляк. – К. : Знання, 2008. – 343 с.
8. Мироненко Н. С. Рекреационная география / Н. С. Мироненко, И. П. Твердохлебов. – М. : МГУ, 1981. – 207 с.
9. Николаенко Д. В. Введение в рекреационную географию / Д. В. Николаенко, Т. В. Николаенко – Х. : Международный славянский университет, 1998. – 193 с.
10. Николаенко Д. В. Рекреационная география: учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений / Д. В. Николаенко. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. – 208 с.
11. Окладникова Е. А. Международный туризм. География туристских ресурсов / Е. А. Окладникова. – М. : Наука, 2002. – 384 с.
12. Романов А. А. География туризма: учебное пособие / А. А. Романов, Р. Г. Сакянц. – М. : Советский спорт, 2002. – 464 с.
13. Самойленко А. А. География туризма: учеб. пособ. / А. А. Самойленко. – Ростов н/Д : «Феникс», 2006. – 368 с.
14. Стафійчук В. І. Рекреалогія: навч. посібник / В. І. Стафійчук. – Львів : Знання, 2005. – 259 с.

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 4. Рекреаційні ресурси – основа формування рекреаційно-ресурсного потенціалу: визначення сутності і поняття рекреаційних ресурсів.

Визначення поняття «рекреаційні ресурси»

РР – властивості окремих компонентів природи чи в цілому природних комплексів (Нефедова В. Б.).

РР – природні, господарські та історичні даності, які грають для організації відпочинку роль специфічних споживчих цінностей (Михайлов Ю. П.).

РР – елементи природного середовища і антропогенної діяльності, які за визначених умов можуть бути використані для організації рекреаційної діяльності (Пирожник І. І.).

РР – розуміються як специфічна комбінація природних можливостей оточуючого середовища і потреб людини в його використанні з метою

відпочинку (Єфремов Ю. К.).

РР – господарські та історичні даності, будь-які види речовини та енергії, що виробляються поза межами рекреаційної системи і слугують для неї вихідним матеріалом функціонування, розвитку, існування (Алаєв Е.Б.).

РР – закономірні територіальні сполучення компонентів природи, соціально-економічних умов і культурних цінностей, що виступають як умови задоволення потреб у відновленні духовних і фізичних сил людини (Крачило М. П. і Ігнатенко М. Г.).

РР – природні, природно-технічні й соціально-економічні геосистеми та їх елементи, котрі можуть бути використані за існуючих технічних і матеріальних можливостей для організації рекреаційного господарства. (Багрова Л.О., Багров М.В., Преображенський В.С.)

РР – сукупність природних, природно-технічних, соціально-економічних комплексів і їх елементів, які сприяють відновленню й розвитку фізичних і духовних сил людини, його працездатності та за сучасної й перспективної структури рекреаційних потреб і техніко-економічних можливостей використовуються для прямого і непрямого споживання та виробництва курортних і туристських послуг (Бейдик О.О.).

РР – природні й соціально-культурні умови життя, пов'язані з ними особливості життєвого укладу, пам'ятки культури і виробничі процеси в тій мірі, в якій вони відрізняються від оточуючих умов повсякденного життя рекреанта і мають для нього оздоровче, пізнавальне чи розважальне значення (Добрускін Е.В.).

РР – найважливіша складова частина рекреаційного потенціалу, компоненти географічного середовища й об'єкти антропогенної діяльності, котрі завдяки таким властивостям як унікальність, історична та художня цінність, оригінальність, естетична привабливість і цілющо-оздоровча значущість, можуть бути використані для організації різних видів і форм рекреаційних занять (Мироненко М.С, Твердохлебов І.Т.).

РР – природні й техногенні процеси і явища, котрі при сучасному рівні розвитку виробничих сил можуть бути використані для задоволення рекреаційних потреб суспільства і організації галузі народного господарства, яка спеціалізується на рекреаційному обслуговуванні населення (Веденін Ю.О.).

РР – частина природних і культурних ресурсів, що забезпечує відпочинок як засіб підтримки і відновлення працездатності і здоров'я людей (Реймерс Н.Ф.).

РР – компоненти географічного середовища, які можуть бути використані для організації рекреаційної діяльності (Кудрявцев В.Б.).

Таблиця Д 1 Приклад матриці ознак і складу рекреаційних ресурсів

	Окремі компоненти природного середовища			Феномени соціально-культурного характеру			Місця відпочинку й туризму			Даності			Соціально-історичні умови			Культурні цінності			Елементи			Геосистеми та їх елементи			Комплекси та їх елементи			Умови			Пам'ятки культури			Виробничі процеси			Компоненти географічного середовища			Об'єкти антропогенної діяльності			Процеси			Частина ресурсів або окремі ресурси			Об'єкти і явища			Засоби		
	Природні	Господарські	Історичні	Природні	Господарські	Історичні	Природні	Природно-технічні	Соціально-економічні	Природні	Природно-технічні	Соціально-економічні	Природні	Антропогенні	Культурні	Природні	Природно-технічні	Соціально-економічні	Природні	Соціально-культурні	Пам'ятки культури	Виробничі процеси	Компоненти географічного середовища	Об'єкти антропогенної діяльності	Природні	Техногенні	Природних	Культурних	Соціально-економічних	Природні	Соціально-економічні	Культурно-історичні	Антропогенні	Природні	Соціально-економічні																			
Алаєв Е.Б. (1983)																																																						
Багорова Л.О. Багров М.В. Преображенський В.С. (1977)																																																						
Бейдик О.О. (1977)																																																						
Біржаков М.Б. (1995)																																																						
Блага М.М. (2000)																																																						
Бобкова А. (2000)																																																						
Веденін Ю.О. (1981)																																																						
Герц О. (2000)																																																						
Гетьман В.І. (1999)																																																						

Таблиця Д 2 Приклад матриці класифікації рекреаційних ресурсів

	Природні	Культурно-історичні	Соціально-економічні	Природно-технічні	Пізнавальні	Природно-антропогенні	Біосоціальні	Подійні	Інфраструктурні	Природно-кліматичні	Оздоровчі	Соціально-побутові	Антропогенні	Ландшафтно-рекреаційні
Багрова Л.О. Багров М.В. Преображенський В.С. (1977)	+		+											
Бейдик О.О. (1997)	+	+				+	+	+						
Герц О. (2000)	+													
Гетьман В.І. (1999)	+		+											
Гудима М. (2000)	+													
Гуляєв В.Г. (1996)	+								+					
Дудкіна О.П. (1999)	+												+	
Євдокименко В.К. (1997)	+	+							+					
Закон України «Про туризм» (1995)		+			+					+	+	+		
Клімов О.В. (1997)	+	+												
Крачило М.П. Ігнатенко М.Г. (1976)	+	+	+											
Марченко О.А. (2000)	+	+	+											
Мироненко М.С. Твердохлебов І.Т. (1981)	+	+												
Пірожник І.І. (1976)	+	+												
Реймерс Н.Ф. (1990)	+	+	+											
Страчкова Н. (2000)	+	+												

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 5. Розробка циклів рекреаційної діяльності

Схема лікувального рекреаційного циклу

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Дні

Тип рекреаційної діяльності

адаптаційний
 лікувальний
 екскурсійний

Адаптаційний добовий цикл рекреаційної діяльності

	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Особиста гігієна																	
Приєм їжі																	
Лікувальні процедури, консультація лікаря																	
Пасивний відпочинок																	
Оздоровчі процедури (басейн, теренкур, прогулянки, повітряні ванни)																	
Дозвілля (кіно, анімаційна діяльність)																	
Сон																	

Лікувальний добовий цикл рекреаційної діяльності

	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Особиста гігієна																	
Приєм їжі																	
Лікувальні процедури, консультація лікаря																	
Пасивний відпочинок																	
Оздоровчі процедури (басейн, теренкур, прогулянки, повітряні ванни)																	
Дозвілля (кіно, анімаційна діяльність)																	
Сон																	

Екскурсійний добовий цикл рекреаційної діяльності

	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Особиста гігієна																	
Приєм їжі																	
Екскурсія																	
Пасивний відпочинок																	
Оздоровчі процедури (басейн, теренкур, прогулянки, повітряні ванни)																	
Дозвілля (кіно, анімаційна діяльність)																	
Сон																	

Рис. Д. 1 – Схема лікувального циклу рекреаційної діяльності

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 7. Рекреаційне районування

Таблиця Д 3 Туристське районування світу за UNWTO

Субрегіони	Держави
1	2
А Ф Р И К А	
Північна Африка	Алжир, Марокко, Судан, Туніс
Західна Африка	Бенін, Буркіна-Фасо, Гана, Гамбія, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот-Д'Івуар, Ліберія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєрра-Леоне, Того, о-в Св. Єлени (Брит.)
Центральна Африка	Ангола, Габон, Демократична Республіка Конго, Екваторіальна Гвінея, Камерун, Конго, Сан-Томе і Принсіпі, Центрально-Африканська Республіка, Чад
Східна Африка	Бурунді, Джібуті, Еритрея, Ефіопія, Кенія, Коморські о-ви, Мадагаскар, Малаві, Маврикій, Мозамбік, Реюньон, Руанда, Сейшельські о-ви, Сомалі, Танзанія, Уганда, Замбія, Зімбабве
Південна Африка	Ботсвана, Лесото, Намібія, Південно-Африканська Республіка, Свазіленд
А М Е Р И К А	
Північна Америка	Гренландія (Данія), Гавайські о-ви (США), Канада, Мексика, Сент-П'єр і Мекелон, США
Центральна Америка	Беліз, Гватемала, Гондурас, Коста-Ріка, Нікарагуа, Панама, Сальвадор
Південна Америка	Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гайана, Гвіана (Фр.), Еквадор, Колумбія, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Чилі, Фолклендські о-ви
Карибська Америка	Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські о-ви, Барбадос, Бермудські о-ви (Брит.), Віргінські о-ви (Брит.), Віргінські о-ви (США), Гаїті, о. Гваделупа (Франція), Гренада, Домініка, Домініканська Республіка, Кайманові о-ви, Куба, Малі Антильські о-ви, Мартініка, Монтсеррат, Пуерто-Ріко, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Теркс і Кайкос, Ямайка
Азія і Тихоокеанський регіон	
Північно-Східна Азія	Китай, Гонконг (Сянган, Китай), Монголія, Корейська Народно-Демократична Республіка (північна Корея), Республіка Корея (південна Корея), Тайвань (Китай), Макао (Аоминь, Китай), Японія

1	2
Південно-Східна Азія	Бруней, Східний Тимор, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Таїланд, Філіппіни
Південна Азія	Афганістан, Бангладеш, Бутан, Індія, Іран, Мальдіви, Непал, Пакистан, Шрі-Ланка
Австралія і Океанія	<i>Австралазія:</i> Австралія, Нова Зеландія <i>Мікронезія:</i> Гуам (США), Кірибаті, Маршаллові о-ви, Федеративні штати Мікронезії, Науру, Північні Маріанські о-ви (США), Палау <i>Меланезія:</i> Фіджі, Нова Каледонія (Фр.), Папуа-Нова Гвінея, Соломонові о-ви, Вануату <i>Полінезія:</i> Американське Самоа (США), Самоа, Тонга, Тувалу, Французька Полінезія
Є В Р О П А	
Центральна і Східна Європа	Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Польща, Росія, Румунія, Словаччина, Таджикистан, Туркменістан, Угорщина, Україна, Узбекистан, Чехія
Західна Європа	Австрія, Бельгія, Ліхтенштейн, Люксембург, Монако, Нідерланди, Франція, Федеративна Республіка Німеччина, Швейцарія
Північна Європа	Данія, Великобританія, Ірландія, Ісландія, Норвегія, Фінляндія, Швеція
Південна Європа	Албанія, Андорра, Боснія і Герцеговина, Ватикан, Греція, Іспанія, Італія, Македонія, Мальта, Португалія, Сан-Марино, Сербія, Словенія, Хорватія, Чорногорія
Східно-Середземноморська Європа	Кіпр, Ізраїль, Туреччина
Б Л И З Ь К И Й С Х І Д	
	Бахрейн, Єгипет, Ірак, Йорданія, Йемен, Катар, Кувейт, Ліван, Лівія, Палестинські території, Оман, Об'єднані Арабські Емірати, Саудівська Аравія, Сирія

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 7. Рекреаційне районування

Таблиця Д 4 Міжнародні туристські прибуття по регіонах та субрегіонах світу, млн. осіб

	Міжнародні туристські прибуття (млн. осіб)							Частка ринку (%)	Середньо-річний приріст (%)
	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2008	2000-2008
Світ	438	534	684	804	853	904	922	100	3.8
Європа	265.0	309.5	392.6	441.8	468.4	487.9	489.4	53.1	2.8
Північна Європа	28.6	35.8	43.7	52.8	56.5	58.1	57.0	6.2	3.4
Західна Європа	108.6	112.2	139.7	142.6	149.6	154.9	153.3	16.6	1.2
Центральна і Східна Європа	33.9	58.1	69.3	87.5	91.4	96.6	99.6	10.8	4.6
Південна Європа	93.9	103.4	139.9	158.9	170.9	178.2	179.6	19.5	3.2
Азія і Тихоокеанський регіон	55.8	82.0	110.1	153.6	166.0	182.0	184.1	20.0	6.6
Північно-Східна Азія	26.4	41.3	58.3	86.0	92.0	101.0	101.0	10.9	7.1
Південно-Східна Азія	21.2	28.4	36.1	48.5	53.1	59.7	61.7	6.7	6.9
Австралія і Океанія	5.2	8.1	9.6	11.0	11.0	11.2	11.1	1.2	1.8
Південна Азія	3.2	4.2	6.1	8.1	9.8	10.1	10.3	1.1	6.8
Америка	92.8	109.0	128.2	133.3	135.8	142.9	147.0	15.9	1.7
Північна Америка	71.7	80.7	91.5	89.9	90.6	95.3	97.8	10.6	0.8
Карибська Америка	11.4	14.0	17.1	18.8	19.4	19.8	20.2	2.2	2.1
Центральна Америка	1.9	2.6	4.3	6.3	6.9	7.8	8.3	0.9	8.4
Південна Америка	7.7	11.7	15.3	18.3	18.8	20.1	20.8	2.3	3.9
Африка	15.1	20.0	27.9	37.3	41.5	45.0	46.7	5.1	6.7
Північна Африка	8.4	7.3	10.2	13.9	15.1	16.3	17.2	1.9	6.7
Африка південніше Сахари	6.7	12.7	17.6	23.4	26.5	28.7	29.5	3.2	6.7
Близький Схід	9.6	13.7	24.9	37.9	40.9	46.6	55.1	6.0	10.5

Таблиця Д 5 Доходи від міжнародного туризму в регіонах і субрегіонах світу

Доходи	Частка (%)	US			Євро		
		Доходи			Доходи		
	2008	2007 млрд.	2008 млрд.	2008 на одне прибуття	2007 млрд.	2008 млрд.	2008 на одне прибуття
Світ	100	858	944	1,020	626	642	700
Європа	50.2	435.2	473.7	970	317.5	322.1	660
Північна Європа	7.4	70.7	69.8	1,220	51.6	47.5	830
Західна Європа	17.2	149.6	162.1	1,060	109.2	110.2	720
Центральна і Східна Європа	6.2	48.5	58.1	580	35.4	39.5	400
Південна Європа	19.4	166.3	183.7	1,020	121.4	124.9	700
Азія і Тихоокеанський регіон	21.8	186.8	206.0	1,120	136.3	140.1	760
Північно-Східна Азія	10.2	85.8	95.9	950	62.6	65.2	650
Південно-Східна Азія	6.5	55.3	61.1	990	40.4	41.6	670
Австралія і Океанія	3.6	31.9	33.9	3,050	23.3	23.0	2,080
Південна Азія	1.6	13.8	15.1	1,470	10.1	10.3	1,000
Америка	19.9	171.3	188.4	1,280	125.0	128.1	870
Північна Америка	14.7	124.9	138.5	1,420	91.1	94.2	960
Карибська Америка	2.5	23.2	23.8	1,180	17.0	16.2	800
Центральна Америка	0.7	6.2	6.8	820	4.5	4.6	560
Південна Америка	2.0	16.9	19.3	930	12.4	13.1	630
Африка	3.2	29.1	30.6	650	21.2	20.8	440
Північна Африка	1.1	10.2	10.7	630	7.5	7.3	430
Африка південніше Сахари	2.1	18.9	19.9	670	13.8	13.5	460
Близький Схід	4.8	35.0	45.6	830	25.5	31.0	560

Таблиця Д 6 10-ка держав – лідерів за кількістю міжнародних туристських прибуттів

Країна		Кількість осіб, млн.		Зміна (%)	
		2007	2008*	07/06	08*/07
1	Франція	81.9	79.3	3.9	-3.2
2	США	56.0	58.0	9.8	3.6
3	Іспанія	58.7	57.3	1.1	-2.3
4	Китай	54.7	53.0	9.6	-3.1
5	Італія	43.7	42.7	6.3	-2.1
6	Великобританія	30.9	30.2	0.7	-2.2
7	Україна	23.1	25.4	22.1	9.8
8	Туреччина	22.2	25.0	17.6	12.3
9	Німеччина	24.4	24.9	3.6	1.9
10	Мексика	21.4	22.6	0.1	5.9

Таблиця Д 7 10-ка держав – лідерів за доходами від міжнародного туризму

Країна		US				Місцеві валютні зміни (%)	
		Млрд дол. США		Зміна, (%)		07/06	08*/07
		2007	2008*	07/06	08*/07		
1	США	96.7	110.1	12.8	13.8	12.8	13.8
2	Іспанія	57.6	61.6	12.8	6.9	3.3	-0.4
3	Франція	54.3	55.6	17.1	2.4	7.3	-4.6
4	Італія	42.7	45.7	11.9	7.2	2.5	-0.1
5	Китай	37.2	40.8	9.7	9.7	9.7	9.7
6	Німеччина	36.0	40.0	9.9	11.0	0.7	3.5
7	Великобританія	38.6	36.0	11.6	-6.7	2.6	1.6
8	Австралія	22.3	24.7	25.0	10.6	12.5	10.3
9	Туреччина	18.5	22.0	9.7	18.7	9.7	18.7
10	Австрія	18.9	21.8	13.5	15.4	4.0	7.5

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темами 8-11.

Характеристика рекреаційних районів світу

Рекомендований план характеристики рекреаційного району:

1. Час виникнення, історичні особливості формування.
2. Рекреаційні ресурси (природні, історико-культурні, інфраструктурні) та їхні територіальні сполучення.
3. Характер рекреаційної спеціалізації й ступінь її розвитку.
4. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків.
5. Рівень рекреаційного освоєння території району – стан розвитку рекреаційної функції в рамках певної території (акваторії) за певний період. Характеризується насиченістю території елементами рекреаційної інфраструктури, певним рекреаційним навантаженням, ступенем розвитку туристського господарства, його зв'язками з іншими підсистемами.
6. Наявність одного або більше рекреаційних центрів і органів управління.
7. Проблеми і перспективи подальшого розвитку.

Дидактичні матеріали до практичного заняття за темою 12. Характеристика рекреаційно-ресурсного потенціалу України

Таблиця Д 8 Пам'ятки архітектури й містобудування України

№ з/п	Області	Пам'ятки архітектури		Кількість історичних міст і смт.	Кількість заповідників, підпорядкованих		
		Національного значення	Місцевого значення		Держбуду	Мінкультури	Обласним, міським держадміністраціям, іншим органам
1	м. Київ	390	329	1	1	-	4
2	м. Севастополь	23	239	1	-	1	-
3	АР Крим	193	549	28	1	-	5
4	Вінницька	167	473	24	-	-	1
5	Волинська	200	295	20	-	-	1
6	Дніпропетровська	35	317	6	-	-	-
7	Донецька	13	63	8	-	-	1
8	Житомирська	641	262	10	-	-	-
9	Закарпатська	137	59	19	-	-	-
10	Запорізька	5	23	6	-	1	2
11	Івано-Франківська	149	1297	27	-	1	-
12	Київська	91	117	8	-	-	3
13	Кіровоградська	17	372	6	-	-	1
14	Луганська	25	314	10	-	-	-
15	Львівська	794	2637	55	-	-	7
16	Миколаївська	14	129	4	-	-	1
17	Одеська	72	1540	12	-	-	-
18	Полтавська	62	141	13	-	-	3
19	Рівненська	109	243	13	-	1	2
20	Сумська	127	388	15	1	-	1
21	Тернопільська	180	1135	30	2	-	-
22	Харківська	73	726	16	-	-	2
23	Херсонська	32	76	7	-	-	-
24	Хмельницька	230	111	24	-	-	2
25	Черкаська	56	126	13	-	2	4
26	Чернівецька	112	667	11	1	-	-
27	Чернігівська	171	628	14	-	1	3
Усього		3541	12696	401	6	7	43
РАЗОМ		16237		401	56		

Таблиця Д 9 Географічна структура ПЗФ України

Область	Усього	Біосферні заповідники	Природні заповідники	Національний природний парк	Регіональний ландшафтний парк	Заказники											Усього	Пам'ятки природи					Усього	Заповідні урочища	Парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва	Дендропарки	Ботанічні сади	Зоопарки
						Загально-зоологічні	Ботанічні	Лісові	Ландшафтні	Гідрологічні	Іхтіологічні	Орнітологічні	Геологічні	Карст-спелеологічні	Ентомологічні	Загально-геологічні		Ботанічні	Комплексна	Геологічна	Гідрологічна	Зоологічна						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Вінницька	340	0	0	0	0	4	49	7	17	9	0	3	0	0	0	0	89	97	3	18	61	6	185	30	36	0	0	0
Волинська	375	0	1	1	1	31	30	38	32	58	1	14	0	0	0	1	205	102	1	0	17	8	131	27	11	0	1	0
Дніпропетровська	116	0	1	0	0	1	15	8	14	1	2	5	0	0	4	0	50	34	2	13	2	0	51	3	8	0	3	0
Донецька	112	0	1	1	4	1	18	9	11	0	0	6	1	0	5	0	51	10	2	15	10	1	38	13	1	0	1	0
Житомирська	181	0	1	0	0	14	27	43	2	23	0	5	1	0	0	0	115	18	0	15	3	0	37	0	25	3	1	0
Закарпатська	71	1	0	2	0	5	21	9	2	1	3	1	1	0	0	0	43	13	1	0	1	1	16	7	1	0	1	0
Запорізька	351	0	0	0	1	7	110	4	55	1	0	3	1	0	46	0	227	60	22	14	0	0	96	3	22	0	0	1
Івано-Франківська	438	0	1	2	3	2	25	9	8	5	0	2	0	0	0	0	51	144	12	10	14	1	181	186	8	5	0	1
Київська	133	0	0	0	1	0	14	12	14	12	1	8	0	0	0	0	61	33	3	5	1	0	42	16	12	1	0	0
Кіровоградська	156	0	0	0	0	3	20	6	29	1	0	5	0	0	1	0	65	23	6	3	10	0	42	41	7	1	0	0
Луганська	126	0	1	0	1	14	9	3	6	1	3	1	0	0	4	0	41	18	2	17	22	0	59	15	9	0	0	0
Львівська	332	0	1	2	3	3	6	9	13	3	0	2	0	0	1	0	37	108	17	18	33	0	176	48	59	2	3	1
Миколаївська	127	...	1	0	3	0	9	13	15	6	2	2	0	0	0	0	47	21	1	6	13	1	42	13	19	0	0	1
Одеська	123	1	0	0	2	3	8	1	18	0	0	1	0	0	3	0	34	50	0	2	6	0	58	4	22	0	1	1
Полтавська	339	0	0	0	2	4	35	2	51	57	0	3	0	0	1	0	153	94	8	9	3	0	114	51	18	1	0	0
Рівненська	268	0	1	0	2	7	39	16	4	12	24	9	4	0	18	0	111	27	12	2	7	1	49	90	13	1	0	1
Сумська	185	0	...	1	2	5	13	4	12	24	0	2	2	0	2	0	64	31	0	2	31	1	65	29	21	1	1	0
Тернопільська	541	0	1	0	3	33	58	3	3	8	3	9	0	0	0	0	117	251	1	82	53	3	390	4	13	9	3	1
Харківська	201	0	0	0	2	7	39	7	10	13	0	6	1	0	59	0	142	37	2	0	3	0	42	6	5	2	1	1
Херсонська	76	2	0	1	0	3	6	2	5	0	0	2	0	0	0	0	18	24	0	0	6	2	32	10	12	1	0	0
Хмельницька	341	0	0	1	1	5	17	25	22	49	0	9	1	0	1	0	129	99	16	29	8	3	155	16	37	0	1	1
Черкаська	413	0	1	0	...	6	41	1	12	90	1	5	0	0	12	0	168	97	10	28	28	1	163	40	38	1	0	1

Продовження табл. Д 9

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Чернігівська	647	0	0	0	0	1	98	34	34	264	1	3	0	0	2	0	437	91	1	4	30	7	133	52	23	1	0	1
Чернівецька	299	0	0	1	2	1	4	6	18	0	10	7	0	3	1	0	50	63	6	46	49	0	164	38	39	4	1	0
АР Крим	146	0	6	0	2	0	14	1	9	1	0	2	2	0	0	0	29	5	20	26	17	0	68	10	29	1	1	0
м. Севастополь	11	0	0	0	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	4	1	1	0	4	0	6	1	0	0	0	0
м. Київ	91	0	0	0	3	3	1	5	4	0	1	0	0	0	0	0	14	46	0	0	3	0	49	0	20	1	3	1
Україна	6539	4	17	12	38	164	726	277	423	639	30	115	14	3	160	1	2552	1597	149	364	435	36	2584	753	508	35	22	12

Таблиця Д 10 Характеристика закладів розміщення України

	Готелі та інші місця для тимчасового проживання		Санаторії та пансіонати з лікуванням		Санаторії-профілакторії		Будинки і пансіонати відпочинку		Бази та інші заклади відпочинку		Дитячі оздоровчі табори	
	усього	у них місць, тис.	усього	у них ліжок, тис.	усього	у них ліжок, тис.	усього	у них місць, тис.	усього	у них місць, тис.	усього	у них місць, тис.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Автономна Республіка Крим	93	14839	141	54,1	4	0,3	130	29,9	278	36,8	665	32,3
Вінницька область	23	1563	21	5,4	6	0,3	–	–	3	0,3	765	5,8
Волинська область	30	2137	7	2	4	0,3	–	–	57	2	586	3,7
Дніпропетровська область	103	10925	21	2,7	33	3,1	5	0,9	82	13	961	11,2
Донецька область	75	5764	18	4	44	3,7	50	10,3	243	31,3	938	28,3
Житомирська область	44	4736	6	1,4	7	0,5	–	–	10	0,8	641	2,9
Закарпатська область	60	5376	20	4	7	0,3	1	0,1	33	1,7	570	7
Запорізька область	39	2391	17	4,6	20	1,6	8	0,9	150	22,2	356	16,5
Івано-Франківська область	35	2804	15	2,3	7	0,5	3	0,2	10	0,7	876	4,4
Київська область	37	2458	13	2,2	6	0,7	2	0,2	60	8,8	410	4,6
Кіровоградська область	17	1089	3	360	3	200	–	–	34	2017	566	3,3
Луганська область	101	5789	12	1,1	30	2	–	–	48	2,9	1008	13,1

Продовження табл. Д 10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Львівська область	148	11081	62	17,4	8	0,4	8	0,4	31	1,4	853	3,4
Миколаївська область	95	13271	11	4,2	7	0,7	19	4,7	126	17,4	552	5,5
Одеська область	81	7788	37	14,2	9	1	11	2,3	373	36,9	1247	13
Полтавська область	48	2877	13	3,7	8	0,4	2	0,3	10	0,7	1037	6,4
Рівненська область	22	2624	9	1284	6	383	–	–	8	1174	559	2165
Сумська область	29	2355	3	0,46	5	0,47	–	–	18	2,3	776	5,4
Тернопільська область	40	4478	9	1,5	5	0,2	–	–	3	0,4	582	2,6
Харківська область	50	3261	15	3,2	9	0,6	2	0,6	70	7,9	926	9,5
Херсонська область	120	21681	12	2,7	8	0,3	51	11,2	165	22,3	568	16,3
Хмельницька область	29	1806	13	1,6	5	0,3	-	-	-	-	884	2,1
Черкаська область	55	3960	9	1,9	4	0,3	–	–	45	4,2	1038	4,1
Чернівецька область	27	4675	6	0,897	2	0,1	–	–	4	0,333	403	4,156
Чернігівська область	65	4023	7	1,3	3	0,3	2	0,2	30	3,2	560	4
м. Київ	125	16907	15	3,1	9	1	2	0,5	20	2,5	226	1,7
м. Севастополь	11	1315	2	170	3	446	5	703	15	2066	83	2677

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Методичні вказівки

до практичних занять та самостійної роботи
з дидактичним забезпеченням

з дисципліни

«Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турресурси України)»

(для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання
за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»)

Укладачі: **ПОКОЛОДНА** Марія Миколаївна,
ПОЛЧАНІНОВА Ірина Леонідівна

Відповідальний за випуск *І. М. Писаревський*

Редактор *О. Ю. Кригіна*

Комп'ютерний набір *І. Л. Полчанінова*

Комп'ютерне верстання *К. А. Алексанян*

План 2010, поз. 421 М

Підп. до друку 27.12.2010 р.

Формат 60×84/16

Друк на ризографі.

Ум. друк. арк. 1,9

Тираж 50 пр.

Зам. №

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ДК № 4064 від 12.05.2011 р.